

[Niels Mørk.]

§ 2 er taget hensyn til, at der vil ske en videre udvikling i transplantationsbehandlingen fremefter i takt med de lægevidenskabelige fremskridt.

Jeg synes, der er grund til at takke såvel ministeren som udvalget for et hurtigt og effektivt arbejde i denne for mange medborgere livsvigtige sag. Men jeg kan ikke tilbageholde den bemærkning, at det havde været ønskeligt, om lovforslaget kunne gennemføres allerede nu, for her er det menneskeliv, det drejer sig om.

Jeg kan med disse få bemærkninger på mit partis vegne give tilslutning til lovforslagets gennemførelse.

P. E. Eriksen: Med respekt har man fulgt den udvikling, den opsamling af viden og den oparbejdede forbavsende sikkerhed, hvormed læger i dag magter at overføre væv og organer fra ét menneske til et andet. Hvilke perspektiver åbner det ikke, selv om skabelseshistorien, hvorefter Eva blev skabt af et ribben fra Adam, stadig er uovertruffen og også vil være det fremover! Tidens teknik har ellers næsten sprængt alle rammer for, hvad der i fremtiden vil være muligt, og dermed er også vort legeme draget stærkt frem i teknikkens lys.

Jeg forstår udmærket baggrunden for dette lovforslag, behovet for at bringe hjælp til mennesker. Det er altså ikke alene blod, men også hud og dele af organismen, man med held kan overflytte fra ét menneske til et andet. Den, der i tidens tempo-fyldte trafik er blevet offer for en ulykke, kan levere sunde organer til det medmenneske, hvis liv og fremtid her på jorden afhænger af operative indgreb, indsættelse af nye legemsdele.

Det kan vel ikke undre, at mennesket føler sig lille, når disse perspektiver rulles op. Man fik et stærkt indtryk af det forleden aften, da TV-skærmen afgav bevis i spørgsmålet om liv og død — jeg vil gerne sige tak for en god udsendelse trods et svært emne at diskutere. Men jeg forstår også den gruppe sygeplejersker fra Århus, som i sin tid var den direkte årsag til, at en transplantationslov nu ser dagens lys i Danmark. Lægernes indsats følges jo også af den kreds af sygeplejersker og øvrige

medarbejdere, som står omkring operationsbordet med ansvar over for mennesket. Man kan nok i første række sige, at det er et lægeligt anliggende, men der er også mange andre aspekter at overveje det ud fra. Der er den livsopfattelse, man har, etikken, samvittigheden, hvad der er moralsk forsvarligt, hensynet til det juridiske. Man tager fra ét menneske, for hvem det ikke drejer sig om helbredelse, for at fremme et andet menneskes helbredelse. Det opfordrer til den største opmærksomhed fra samfundets, fra dets retsvæsens side i endnu højere grad, end hvor det drejer sig om et menneskes egne forhold.

Vi kan også være interesseret i, at lovforslaget gennemføres hurtigt; men det må også være sådan, at folk får lov til at udtale sig om disse ting; Dansk Sygeplejeråd f. eks. vil jo nok fremføre sine synspunkter. Det drejer sig jo her om liv og død. Moderne genoplivningsmetoder, brugen af ilt, respiratorer, kunstige nyrer, kunstige lunger osv. har gjort dødens indtræden mere flydende, og ved dette lovforslag er spørgsmålet om døds-kriteriet da heller ikke taget op, lige så lidt som man har gjort det i andre lande. Døden fastslås ved en lægelig diagnose; men hvornår er hjernen død, omend hjertet fungerer? Til vor ret til livet må da også føjes en sikring i døden, mere end at den bestemmes ved drejning på en knap.

Når vi nu ved slutningen af en folketings-samling tager dette lovforslag op til en hastig behandling, ligger heri erkendelsen af alvoren bag lovforslaget. Det må dog også være sådan, at vi sikrer, at der rundt omkring både er personale og faciliteter til at klare disse transplantationer.

Når vi vedtager lovforslaget, vil det juridiske ansvar kunne lettes for dem, som medvirker ved overførelse af væv m. v. fra ét menneske til et andet. Det betydningsfulde understreges ved, med hvilken hurtighed det udvalg, som justitsministeren nedsatte, har arbejdet. Også det takker vi for.

Lovforslaget bygger på frivillighed fra donorerne; men vi må gøre os klart, at de ofte gør det under pres for at hjælpe slægtninge og medmennesker med risiko for, at indgrebet vil svække deres eget helbred, selv om jeg fuldt er klar over, at enhver donor lægeligt vil blive nøje bedømt, inden